

Republikové setkání rozhodčích „Pískáme společně“

Na historicky první konferenci českých rozhodčích jsme se vydali do Prahy s STK společně s výpravou z Brna – Mirkem Hurtou, Ondřejem Zámečnickem (Ondrovi patří díky za super odvoz) a panem Točevem. K našemu milému překvapení byl o tento pilotní projekt ŠSČR celkem velký zájem a sál se téměř zaplnil.

Konferenci zahájil svým vystoupením **IA Pavel Votruba**, který je jedním z nejuznávanějších a nejúspěšnějších šachových rozhodčích na světě.

Titul mezinárodního arbitra získal v roce 1994 a jako rozhodčí řídil nespočet elitních šachových turnajů.

Od roku 2009 je například hlavním rozhodčím na šachovém "Wimbledonu" ve Wijk aan Zee.

Poznamenala jsem si tedy pár dobrých rad pro hlavního rozhodčího na tak velké šachové události (myslím, že se jednomu puntičkářskému pořadateli našich turnajů ukrývají pod přezdívkou R1, budou hodit ☺).

Před zahájením turnaje

1. Přijít do hracích prostor cca 90 min. před začátkem prvního kola, před každým dalším stačí 30 min.
2. Kontrola sálu:
 - a) světlo – nad každou šachovnicí 600 - 800 luxů, mít nachystány rezervní lampy
 - b) teplo – přiměřené, upozornit hráče předem, že si mají vzít svetřík (o teploměru ani slovo ☺)
 - c) slunce - závěsy
 - d) koberce – proti klapajícím podpatkům
 - e) oddělení hráčského a diváckého prostoru.
3. Kontrola toalet - zvlášť pro hráče a zvlášť pro diváky, trenéry, novináře.
4. Kuřárna – opět zvlášť pro hráče.
5. Projít VIP místnost, Press room, občerstvení.
6. Stoly
 - a) mezi stoly vertikálně i horizontálně 3 m
 - b) velikost 120 cm x 80 cm (výška 75 cm)
 - c) ubrus – bílý nikoho neurazí
 - d) (čísla stolů nosit u sebe pro případ potřeby)
 - e) židle nerozviklané
7. Bezpečnostní lana – proti spadnutí z podia (velmistři bývají hodně zamyšleni).
8. Šachovnice, figurky – elektronické – domluva s IT .
9. Propisky, partiáře – mít připraveny i v případě rapid turnajů, hráči mohou vyžadovat, podložky (na ubrusu se špatně píše).
10. Jmenovky, vlaječky.
11. Hodiny – dopředu se zeptat na typ, natrénovat, mít přichystány rezervní, které budou nastaveny na každou fázi hry.
12. Mít u sebe pohotovostní baterku.
13. Mít na místě lékaře pro všechny případy.

V průběhu hry:

1. Každých 30 min. si zapisovat čas hráčů (pro případ poruchy hodin).
2. Kontrolovat hráče, být pozorný a při tom nebýt vidět.
3. Hlídat časovky, např. kontrola 40 tahů na obou partiářích (nestačí jen u jednoho).
4. Zapsat výsledky.
5. Mít naučenou šachovou terminologii v několika jazycích – např. 3xopakovaná pozice, psaní po partiáři (ve stresovém vypětí nejsou hráči schopni přemýšlet v cizím jazyce, i když ho jinak ovládají).

Co by měl mít dobrý rozhodčí:

1. Používat zdravý rozum.
2. Lásku k šachu a ke kolegům rozhodčím.
3. Smysl pro humor.
4. Chápat pravidla, před turnajem si projít aktuální verzi.
5. Schopnost trpět za nalezení řešení, nebát se rozhodnout.
6. Být pozorný a přesný – lépe, když vidí sám, než pak vyslychat svědky.

Po polední obědové přestávce následoval výklad **IA Ladislava Palovského**, který „pískal“ olympiády v roce 2010 a 2014. Jeho krásné reportáže z obou olympiád je možno ještě dohledat na webu JMŠS, odkaz alespoň na jednu, ve které popisuje setkání s Magnusem Carlsenem zde:

https://jmss.chess.cz/view_artefact.php?type=jmss_article&id=1633

Jeho přednášky jsou vždy zajímavé a velmi praktické. Začal tedy jak jinak než novými pravidly FIDE, která vyšla 1.1.2018. Zmínil, že FIDE vydává nyní poměrně často, zřejmě, aby vykazovala nějakou činnost, což je pro stávající rozhodčí dost náročné natož pro běžného hráče. Jednou z novinek jsou další nepřipustné tahy, a tak to vzal šmahem hezky od začátku - co vše je a co není nepřipustný tah. Mnozí mohou namítnout, že je to naprosto jasné, vždyť nemožné tahy učíme děti ve školních kroužcích. Setkala jsem se však s tím, že kvalifikovaný rozhodčí např. nevěděl, že druhý nepřipustný tah se trestá prohrou i ve vážné partii nikoliv jen v rapidu a nyní nově i v blesku. Přičemž v blesku se první nepřipustný tah trestá přidáním 1 min. soupeři (o 1 min. se též už uvažuje i v rapidu). Nebo že rošáda je tah králem a v momentě, kdy šáhnou prvně na věž, musím hrát už věží a s rošádou se musím rozloučit – opět neuznáno kvalifikovaným rozhodčím...

Nepřipustný tah mimo jiné je:

1. Vzetí krále.
2. Ponechání pěšce na poslední řadě, po reklamaci je možné pěšce proměnit, ale už jen za dámu (nemohu zvolit jinou figuru). Pokud hráč promění pěšce v obrácenou věž – jakože je to dáma – rozhodčí ji musím otočit zpět – je to prostě jen věž.

3. Hra obouruč – nové pravidlo (např. rošádu je nutné dělat jednou rukou).
4. Přemačkávání hodin – také nově přidáno.
5. Dva nepřipustné tahy v jednom tahu – platí jako jeden nepřipustný tah – např. rošáda obouruč přes šachované pole, nikoliv však např. ponechání krále šachu a po druhé vstoupení opět do šachu.

Nepřipustný tah není:

1. Za hru obouruč se nepovažuje provedení tahu jednou rukou a zmáčknutí hodin druhou (trestá se jen dle článku 12.9 např. napomenutím nebo časovou penalizací).
2. Ponechání krále v šachu – například dám soupeři šach, on si nevšimne a dá mi také šach, já nereklamuji soupeřův nepřipustný tah a ustoupím králem ze svého šachu – můj tah je v pořádku a hra pokračuje – soupeř nemůže reklamovat můj tah jako nepřipustný.

Názorné ukázky je možné najít na záznamech z pořadu V šachu, které odvysílala ČT v roce 2009 (pořad sice není natočen dle aktuálních pravidel, ale nepřipustné tahy v něm uvedené, stále platí). Odkaz alespoň na jedno vysílání o proměněném pěšci v obrácenou věž - v akci Petr Pisk s Ladislavem Palovským zhruba od 26. minuty ☺: <https://www.ceskatelevize.cz/ivysilani/10111941499-v-sachu/209471290230008>

K novým pravidlům a nejvíce zarážejícím patří, že rozhodčí může změnit výsledek partie navzdory podepsaným partiáťům. V případě, že zjistí, při přepisu partie, že například došlo k matu (ani jeden ze soupeřů si toho nevšiml a pokračovali ve hře), nebo že došlo k 5x opakované pozici. K této kontrole by měl sloužit nový program, který by po vložení pgn vše sám hlídal.

Organizátorkou celé akce byla předsedkyně komise rozhodčích ŠSČR **IA Jiřina Prokopová**, která se zúčastnila posledních dvou Šachových olympiád a nespočtu evropských či světových šampionátů. Během olympiády v Baku byla nejmladším mezinárodním arbitrem na světě. Je rovněž členem Rady rozhodčích ECU a Komise rozhodčích FIDE.

Paní Prokopová hovořila hlavně o své účasti na ME Evropy žen, které proběhlo na Slovensku. Přičemž se zaměřila na průběh mistrovství z hlediska anti cheatingových kontrol (proti podváděcím). Opatření byla velmi přísná a kontroly pro hráčky mnohdy nepříjemné. Je vidět, že toto citlivé téma řadu předních rozhodčích hodně trápí a chtěli by pravidla ohledně mobilních telefonů, rozhovorů hráčů s diváky ale i mezi sebou během hry, zpřísnit. Na republikových soutěžích nejvyšší úrovně (MČR mužů, extraliga) by se hráči určitě mezi sebou neměli běžně bavit, natož mít u sebe telefon. Paní předsedkyně v tomto směru mluvila o možném rozdělení soutěží na profesionální, poloprofesionální a amatérské.

Ocenila jsem především její velmi pozitivní přístup k novým informačním technologiím a schopnost komunikace s krajskými komisemi, ale i běžnými rozhodčími.

Dále pokračoval pan **IA Jaroslav Benák** tématem čeho se vyvarovat v ligových soutěžích.

Informoval nás, jaké prohřešky řeší nejčastěji disciplinární komise. Největší problémy mají rozhodčí prý s kontrolou písmenkových hráčů (spíše tedy s tím, že ji neprovedou), dokonce i s tím, že za družstvo nastoupí hráč, který není uveden na soupisce. Tak jsme si zopakovali, co vše kontrolovat před zápasem družstev:

1. Soupisky a sestavy obou družstev.
2. Přidání času na hodinách po 40. tahu.
3. Kontrola hodin na počátku tlačítko zmáčknuto u černého.
4. Kontrola obou partiáří pro přidání času po 40. tahu.

Závěrečná hodina pak byla věnována speciálně krajským předsedům komise rozhodčích. Kdy proběhla diskuse s paní Prokopovou i panem Benákem o možných změnách v udělování rozhodcovských tříd a přenesení kompetence disciplinární komise z krajů přímo na svaz.

Skončili jsme něco málo před 20 hod., domů jsme se tak dostali až kolem desáté, unavení, ale plní informací z přednášek a obohacení vtipy pan Jiřího Nováka, které nám vyprávěl během přestávek.

Jitka Vavřínková